

Arkivsak-dok. 21/09160-37
Saksbehandler Guro Elise Berg

Saksgang
Formannskapet 2019 - 2023

Møtedato
29.09.2022

Sak nr.

Underveismelding - Områdesatsning Østre bydel - programbeskrivelse og foreløpig handlingsprogram

Saksordførersak.

Saksordfører: Therese Thorbjørnsen (Ap)

Medsaksbehandlere: Hanne Margrethe Rosbach, Elisabeth Hording Mathisen, Elisabeth Drillestad Engebretsen

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

1. Henvendelse sendt Kommunal – og distriktsdepartementet 25.03.22
2. Svarbrev fra Kommunal – og distriktsdepartementet mottatt 22.04.22
3. Programbeskrivelse Områdesatsning Østre bydel
4. Foreløpig Handlingsprogram Østre bydel

Sammendrag:

Sarpsborg kommune skal utarbeide et handlingsprogram for utvikling av Østre bydel. Hensikten er å få til en langsiktig områdesatsning som bedrer levekårene, utvikler bydelen og gir varige positive endringer. Områdesatsningen er vedtatt i kommunens planstrategi og i handlingsplan for perioden 2022- 2025. Det er nå ferdigstilt en programbeskrivelse for Østre bydel som har til hensikt å avklare formål, innsatsområder, delmål, organisering og årshjul for arbeidet.

I tillegg legger denne underveismeldingen frem et foreløpig handlingsprogram for Østre bydel som beskriver prioriteringer og konkrete tiltak med vekt på 2023.

Underveismeldingen orienterer også om status i arbeidet og status om statlig samarbeid om områdesatsning.

Kommunedirektøren anbefaler at programbeskrivelsen og foreløpig handlingsprogram med fokus på 2023 legges til grunn for videre arbeid med områdesatsning Østre bydel.

Utredning:

I kommunens planstrategi og i kommunens handlingsplan for perioden 2022-2025 er det vedtatt at det skal utarbeides et handlingsprogram for Østre bydel i 2022. Hensikten er å få til en langsiktig områdesatsing som bedrer levekårene, utvikler bydelen og gir varige positive endringer.

Formannskapet behandlet «Områdesatsning Østre bydel – underveismelding om Kunnskapsgrunnlag, statlig samarbeid og videre fremdrift» 10. mars 2022 (sak 17/22). Det ble vedtatt at Kunnskapsgrunnlaget 2022 legges til grunn for videre arbeid med områdesatsning Østre bydel og at innsatsområdene bo, jobbe og oppleve skal konkretiseres gjennom medvirkningsaktiviteter tilpasset målgruppene og mulige samarbeidspartnere. I tillegg ble det vedtatt å sende en henvendelse til Kommunal- og distriktsdepartementet for å beskrive utfordringsbildet og skissere behovet for statlig samarbeid om områdesatsning. Se denne henvendelsen vedlagt saken.

Denne underveismeldingen orienterer om status i arbeidet, status for statlig samarbeid om områdesatsning, programbeskrivelse for Østre bydel, et foreløpig handlingsprogram for Østre bydel med vekt på 2023 og videre fremdrift.

Status i arbeidet

Aktiviteter som er gjennomført siden forrige underveismelding:

- A. Sendt henvendelse til Kommunal- og distriktsdepartementet om statlig samarbeid knyttet til områdesatsningen i Østre bydel. Sendt 25/3-22.
- B. Gjennomført møte og befaring med stortingsrepresentant Siri Gåsemyr Staalesen (Ap) i Kommunal -og forvaltningskomiteen 9.juni 2022.
- C. Gjennomført møter med statssekretær Kjersti Bjørnstad (Sp) i Kommunal- og distriktsdepartementet 30.juni 2022.
- D. Gjennomført møte med Kultur- og likestillingsdepartement ved kulturminister Anette Tretterbergstuen (Ap) og statssekretær Gry Haugsbakken (Ap) 6.september.
- E. Gjennomført møte og befaring med Stortingets familie- og kulturkomite 12.september 2022.
- F. Gjennomført møte med Husbanken ved avdelingsdirektør, Erik Simensen og seniorrådgiver for kommune og marked, Irene Lofthus 13.september 2022.
- G. Konkretisert innsatsområdene gjennom kunnskapsdeling og medvirkning med eksterne og interne aktører.
- H. Erfaringsutveksling i Storbynettverkets områdesatsninger i regi av Husbanken
- I. Gjennomført møte med Fredrikstad kommune vedrørende områdesatsninger
- J. Befaring ved Knutepunkt Strømsø, bydelskontor for områdesatsning i Drammen
- K. Etablert samarbeid og gjennomført fagdager med St. Olav videregående skole.
- L. Gjennomført arbeidsmøter med Oslo MET og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) om forskningsprosjektet «Arbeidsinkludering og områdeutvikling».

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av status for statlig samarbeid om områdesatsingen.

Statlig samarbeid om områdesatsningen

Sarpsborg kommune, ved ordføreren, sendte 25. mars 2022 brev til Kommunal – og distriktsdepartementet med anmodning om statlig samarbeid om områdesatsning og ønske om å gå videre med intensjonsavtale. Kunnskapsgrunnlaget og hovedmål med innsatsområder for områdesatsningen Østre bydel ble lagt til grunn for henvendelsen.

22. april 2022 mottok Sarpsborg kommune svar fra Kommunal – og distriktsdepartementet om at henvendelsen kan bli vurdert i prosessen med statsbudsjettet for 2023, som legges frem i oktober 2022.

30. juni 2022 ble det gjennomført et møte med statssekretær Kjersti Bjørnstad i Kommunal – og distriktsdepartementet. Anne Lise Lokreim fra Statsrådseksjonen i Kommunal- og distriktsdepartementet deltok også i møtet.

Hensikten med møtet var å ytterligere beskrive kommunes planer rundt områdesatsningen i Østre bydel og behovet for statlig samarbeid. Sarpsborg kommune stilte i møtet med ordfører, utvalgsleder for kultur og oppvekst, kommunedirektør og programleder for områdesatsning Østre bydel.

Det er gjennomført en rekke møter med ulike aktører for å synliggjøre kommunens behov for statlig samarbeid. Se punkt B -F ovenfor.

Programbeskrivelse for Østre bydel

Vedlagt følger en programbeskrivelse for områdesatsningen for Østre bydel, jf. vedlegg 3. Programbeskrivelsen inneholder formål, innsatsområder, delmål, organisering, finansering og årshjul for arbeidet. Programbeskrivelsen bygger på samfunnsplanens mål om å utvikle Sarpsborg til et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve i et bærekraftperspektiv. Videre legges til grunn sentrumsplanens anbefaling om å styrke sentrumstriangelet og utvikle Østre bydel som et kultursentrum med fokus på kultur--, nærings- og offentlige tilbud.

Kunnskapsgrunnlag, formål og innsatsområder er tidligere presentert i underveismelding til formannskapet den 10.mars 2022 (sak 17/22). Innsatsområdene er nå konkretisert og utdypet med delmål gjennom medvirknings- og innspillsarbeid. I tillegg til kunnskapsgrunnlaget for Østre bydel er NOU 2020:16 Levekår i byer¹ lagt til grunn for arbeidet. Programbeskrivelsen følger suksesskriterier hentet fra norske og internasjonale områdesatsninger som beskrevet i utredningen;

- kunnskapsutvikling
- bred involvering og samarbeid
- områdeavgrensning
- sammenheng med ordinær drift.

Områdesatsningen har som mål å koordinere virkemidlene, prøve ut nye arbeidsformer, bygge kompetanse og få erfaringer som kan benyttes i kommunen ellers. På sikt kan dermed områdesatsningen ha overføringsverdi til andre områder i Sarpsborg.

Programbeskrivelsen gjengir at stedsutvikling, tjenesteutvikling og ressursmobilisering vil være gjennomgående i valg av tiltak og prosjekter under samtlige innsatsområder.

I vedlagt programbeskrivelse er organisering av arbeidet med områdesatsningen gjengitt med organisasjonskart og oppgaver og ansvar tiltenkt de ulike nivåene.

Kommunedirektøren anbefaler å legge programbeskrivelsen til grunn for det videre arbeid.

¹ [NOU 2020: 16 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Handlingsprogram for Østre bydel

Det er utarbeidet et foreløpig handlingsprogram for Østre bydel med vekt på 2023, jf. vedlegg 4. Handlingsprogrammet gir oversikt over tiltak og prosjekter som bidrar til områdesatsningens måloppnåelse. Tiltakene er beskrevet under de enkelte delmål de bidrar til realisering av.

Tiltakene er valgt på bakgrunn av innspill og med tanke på prioriteringene i 2023; oppstart og igangsettelse. Erfaringsutveksling i storbynettverket for områdesatsninger er også lagt til grunn. Tiltakene har gjenklang i Sarpsborg kommunes samfunnsplan, utkast til Handlingsplan 2023-2026 og øvrige allerede vedtatte kommunedelplaner.

Det utarbeides et endelig forslag til handlingsprogram med tiltak for perioden 2023-2026 som fremmes til sluttbehandling av saken i desember. Tiltaksdelen i handlingsprogram Østre bydel revideres årlig i forbindelse med behandling av kommunens handlingsplan og budsjett.

Kommunedelplaner og politiske saker som nå er under arbeid, kan inneholde tiltak som vil kunne være aktuelle i handlingsprogrammet. Dette er for eksempel:

- Kommunedelplan for folkehelse og forebygging «Fra utenforskap til felleskap»
- Kommunedelplan mangfold, likeverd og inkludering
- Kommunedelplan idrett og fysisk aktivitet
- Sak om kommunale utleieboliger
- Sak om implementering av regjeringens boligsosiale strategi
- Sak om konsept for fremtidige kulturskolelokaler

I kommunes handlingsplan 2022-2025 er Handlingsprogram Østre bydel prioritert med 2 mill. kr hvert år i perioden 2023-2025. I tillegg er det avsatt 18 mill. kr til investeringer i områdesatsning Østre bydel i perioden 2026 – 2029.

I foreløpig Handlingsprogram for Østre bydel er følgende tiltak planlagt med oppstart og finansiering i 2023:

- Igangsette prosjektering og utvikling av kvartal 88 som dekker planformål om park, møteplass og nærmiljøanlegg.
- Etablere prosjektorganisasjonen med rutiner, leveranser og rapportering.
- Delta i nettverk for områdesatsninger.
- Etablere samarbeidsavtaler med aktuelle aktører etter behov
- Årlig evaluering.
- Nullpunktanalyse for næringsutvikling.
- Videreutvikle plangrep 2 «Sentrumstriangelet» i Sentrumsplanen 2019-2031 med Østre bydel som kultursentrum.
- Etablere nærmiljøtilskudd.
- Etablere og drifte bydelskontor.
- Gjennomføre områdekonferanse for medvirkning og innspill.

Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at realiseringen av hele listen med tiltak over vil være avhengig av at det også finnes eksterne finansieringskilder til drift og investeringer, utover det kommunen har avsatt til Østre bydel i 2023. Prosjektering av kvartal 88 forutsetter en fremskynding av investeringsmidlene i kommunens handlingsplan for 2022-2025 som er avsatt i perioden 2026-2029. Det er naturlig å jobbe videre med statlig delfinansiering til dette prosjektet.

Den økonomiske rammen og eventuell framskynding av investeringsmidler vurderes i forbindelse med kommunens handlingsplan og budsjett for 2023-2026.

Andre tiltak i handlingsprogram Østre bydel vil medføre særskilte prioriteringer innenfor de enkelte kommuneområders driftsramme.

Dette er tiltak som for eksempel:

- Styrke områdesatsningens kommunikasjonsarbeid
- Styrke områdesatsningens helsefremmende arbeid
- Styrke områdesatsningens ressursbaserte lokalsamfunnsutvikling
- Prioritere forskjønningstiltak i Østre bydel

Kommunedirektøren anbefaler at utkastet til foreløpig for handlingsprogram Østre bydel med vekt på 2023 legges til grunn for videre arbeid med områdesatsingen.

Kommunedirektøren tar sikte på å fremme sak til sluttbehandling til møtene i formannskapet 1. desember og bystyret 15. desember. Det er da intensjonen å få vedtatt et handlingsprogram for perioden 2023-2026, som rulleres årlig som del av prosessen med kommunens handlingsplan.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Handlingsprogram for Østre bydel er prioritert med 1,5 mill. kr i 2022 og 2,0 mill. kr hvert år fra 2023-2025. Midlene skal finansiere programledelse, og arbeid med områdesatsing. Videre er det avsatt 18 mill. kr til investeringer i områdesatsingen i perioden 2026 – 2029.

Områdesatsingen er et omfattende og langsiktig arbeid som vil kunne vare i flere tiår og medføre behov for investeringer og økte driftsmidler. Finansiering av tiltak må i stor grad belage seg på særskilte prioriteringer innenfor de enkelte kommuneområders driftsramme da dette er en konsekvens av en ønsket satsning.

Handlingsprogrammet for Østre bydel må følges opp i kommunens handlingsplan med budsjett.

Det tas sikte på å søke aktuelle tilskudd og finne muligheter for partnerskapsavtaler for å finansiere tiltak og prosjekter i handlingsprogrammet.

Miljø:

Områdesatsingen vil kunne bidra til bedre miljø gjennom for eksempel fysiske og grønne tiltak som bedrer by- og bomiljøet.

Områdesatsingen vil også kunne gjøre bysentrum mer attraktivt slik at flere ønsker å bo sentralt, og bidra til mer arealeffektiv by- og samfunnsutvikling. Tilrettelegging for økt andel syklende og gående vil kunne bidra til bedre luftkvalitet og mindre slitasje på veinettet.

Folkehelse:

Bakgrunnen for områdesatsingen er blant annet at det er behov for å bedre levekårene i Østre bydel. Det er sammenheng mellom foreldres sosiale ressurser og barns helsetilstand senere i livet. Arbeid gir inntekt, sosiale fellesskap, struktur i hverdagen og en meningsfylt aktivitet – faktorer som er viktige for helsen. Personer utenfor arbeidsmarkedet har gjennomgående dårligere helse enn dem som er i arbeid. Godt fungerende sosiale nettverk gir tilgang på ressurser som sosial støtte, engasjement og positive sosiale relasjoner. Dette er faktorer som igjen påvirker befolkningens helse og trivsel. Ensomhet og mangel på sosial

støtte er en godt dokumentert risikofaktor. Tiltak som bedrer levekår og livskvalitet gir bedre folkehelse. Det blir viktig å synliggjøre på hvilke måter de ulike tjenestene i kommunen bidrar til å fremme livskvalitet og folkehelse blant innbyggerne som bor i og bruker østre bydel. Tilrettelegging for økt andel syklende og gående vil kunne øke hverdagsaktiviteten og øke trafikksikkerheten.

Kommunedirektørens anbefaling:

1. Programbeskrivelse Østre bydel legges til grunn for videre arbeid med områdesatsningen.
2. Foreløpig handlingsprogram Østre bydel med vekt på tiltak i 2023 legges til grunn for videre arbeid med områdesatsningen. Det tas sikte på at forslag til handlingsprogram for perioden 2023-2026 kan vedtas av bystyret i desember 2022.
3. Finansiering av tiltak i handlingsprogram Østre bydel vurderes i forbindelse med kommunens handlingsplan og budsjett for 2023-2026.